

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.013.04.2019

Ryszard Taper
Prezes
Koło Łowieckie nr 202 „Oręż”
Zabartowo 36
89-410 Więcbork

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/050 – Szacowanie szkód łowieckich w uprawach rolnych oraz wypłacanie odszkodowań.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Koło Łowieckie nr 202 „Oręż”, Zabartowo 36, 89-410 Więcbork ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ryszard Taper, Prezes Koła od 8 lutego 2015 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych. 2. Prawidłowość realizacji procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań.
Okres objęty kontrolą	Od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Hanna Loch-Klimek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/1111//2019 z 6 sierpnia 2019 r. (akta kontroli str.1-4)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. Koło wywiązywało się z obowiązku wypłaty rolnikom odszkodowań za szkody łowieckie wyrządzone przez zwierzynę łowną, wypłacając 90,4 tys. zł tytułem odszkodowań. Nie wystąpiły przypadki uchylania się od obowiązku wypłaty odszkodowania. W Kole stworzono warunki do realizacji zadań dotyczących szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań, w tym wyznaczono osoby odpowiedzialne, a większość z nich odpowiednio przeszkolono. Dysponowano również sprzętem niezbędnym do wykonania tego rodzaju zadań oraz współdziałano z właścicielami lub posiadaczami gruntów rolnych i leśnych w celu zapobiegania szkodom.

We wszystkich 19 zbadanych sprawach stwierdzono naruszenie procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań. W pięciu przypadkach dotyczyło to niezachowania terminów szacowania lub wypłaty odszkodowania, a w 19 – braków w wypełnianej dokumentacji z szacowania. W przypadku braków mających wpływ na kwotę odszkodowania (pięć przypadków) oraz w sytuacji uzgodnienia kwoty odszkodowania bez przeprowadzenia procedury szacowania (dwa przypadki), nie było możliwe ustalenie, na ile wypłacone kwoty odbiegają od wysokości odszkodowań wyliczonych z zastosowaniem przepisów prawa łowieckiego.

¹ Dalej: „Koło”.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: „ustawa o NIK”.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych.

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą Koło dzierżawiło obwód nr 90 „Zabartowo” o powierzchni 6 145 ha, w tym powierzchnia gruntów leśnych 1 400 ha. Powierzchnia po wyłączeniach, o których mowa w art. 26 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie⁵ wynosiła 5 970 ha. Obwód oceniany był w kategorii jako słaby.

Umowa dzierżawy obwodu łowieckiego z 10 marca 2015 r. zawarta została na 10 lat i zawierała wszystkie elementy wskazane w art. 29a ust. 1 ustawy Prawo łowieckie. Obwód łowiecki zlokalizowany był na terenie trzech gmin: Więcbork, Sośno i Mrocza. Koło w łowieckich latach gospodarczych 2017/2018 i 2018/2019 liczyło odpowiednio 23 i 25 członków.

(akta kontroli str. 5-12, 16-20)

Zarząd Koła utworzył trzy zespoły do szacowania szkód łowieckich w poszczególnych gminach obwodu łowieckiego, do których wyznaczył dziewięciu członków Koła. Członkowie Koła realizujący zadania z zakresu szacowania szkód wykonywali te czynności społecznie i nie pobierali za nie wynagrodzenia, w tym również za dojazdy do miejsca wystąpienia szkody.

Uchwałą nr 01/2017 z 23 kwietnia 2017 r. walnego zgromadzenia Koła przyjęto następujące zasady szacowania szkód:

- szkody łowieckie, których wielkość może przekraczać 5 000 zł szacuje komisja w składzie 3-osobowym przy udziale myśliwego przeszkolonego w zakresie szacowania szkód,
- szacowanie szkód wielohektarowych w miarę potrzeb należy zlecać rzeczoznawcy,
- szkody mniejsze szacuje stała komisja wyznaczona przez Zarząd Koła, w skład której wchodzi m.in. myśliwi przeszkoleni w zakresie szacowania szkód,
- członkom stałego zespołu szacującego szkody czas pracy zalicza się na poczet prac społecznych do wysokości 30 godzin,
- myśliwym biorącym udział w szacowaniu szkód, zalicza się godziny pracy na podstawie protokołu szacowania szkód łowieckich.

(akta kontroli str. 21-25)

Prezes Koła poinformował, że „28 sierpnia br. odbyło się posiedzenie Zarządu Koła, na którym w celu usprawnienia i dostosowania do wymogów prawnych procedur szacowania szkód łowieckich wypracowano zasady dotyczące obiegu dokumentów w tym zakresie”. Zarząd Koła ustalił następujący obieg dokumentów:

- wskazał osobę przyjmującą zgłoszenia szkód w formie pisemnej, która nadaje sprawie numer obowiązujący od szacowania wstępnego oględzin aż do szacowania ostatecznego,

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 2033, ze zm., dalej: „ustawa Prawo łowieckie”.

- ww. niezwłocznie przekazuje sprawę Łowczemu Koła, który wyznacza osobę szacującą oraz uzgadnia z nim termin szacowania szkody, a dalej o terminie tym powiadamia poszkodowanego oraz Sekretarza Koła,
- Sekretarz Koła zawiadamia o terminie szacowania Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego⁶,
- szacujący szkody sporządza protokół, którego wzór stanowi załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych⁷ lub wypełnia formularz ugody i w ciągu trzech dni przekazuje go Łowczemu Koła; wszystkie pozycje w protokole powinny być wypełnione wraz ze szkicem uszkodzonej działki,
- Łowczy sporządza kserokopie protokołu ostatecznego szacowania lub formularza ugody i wraz z zawiadomieniem upina go w teczce szkód obwodu nr 90. Oryginał protokołu przekazuje Skarbnikowi Koła celem wypłaty odszkodowania;
- Łowczy i Skarbnik na posiedzeniu Zarządu Koła przedstawiają dokumenty szacowania za okres od ostatniego posiedzenia.

(akta kontroli str.122)

Sześciu z dziewięciu członków Koła wyznaczonych do szacowania szkód ukończyło szkolenia w zakresie szacowania i wyceny szkód wyrządzonych przez zwierzęta łowne w uprawach i płodach rolnych.

W okresie objętym kontrolą Koło poniosło koszty szkoleń dotyczących szkód łowieckich w wysokości 1 160 zł (w łowieckim roku gospodarczym 2018/2019). Dwóch członków Koła wzięło udział w szkoleniu zorganizowanym 2-3 lutego 2019 r. na zlecenie Nadleśnictw i Zarządów Kół Łowieckich Polskiego Związku Łowieckiego w zakresie: „Podstawy prawne, zasady postępowania, metodyka szacowania oraz ustalanie wysokości odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne w uprawach i płodach rolnych”.

(akta kontroli str.17-20, 22, 26-32, 142-143)

Raz w roku Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego organizował szkolenia dla łowczych kół, na których przekazywane były informacje w sprawie szacowania szkód. Dodatkowo 27 kwietnia 2018 r. Koło otrzymało z Polskiego Związku Łowieckiego⁸ Pismo Ministra Środowiska⁹ z 16 kwietnia 2018 r. w którym zapisano m.in., aby „przedstawiciele dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich zawierali porozumienia z rolnikami, w drodze ugody, poza procedurą dochodzenia odszkodowania wskazaną w ustawie – Prawo łowieckie”.

(akta kontroli str. 11-12, 164-167)

Prezes Koła wyjaśnił, że do szacowania szkód wykorzystywano taśmy miernicze, GPS Map Garmin, aparat fotograficzny oraz dalmierze laserowe (trzy urządzenia, które stanowiły własność prywatną członków Koła). Wskazał zarazem, że w dostatecznym stopniu zapewniają one prawidłowość szacowania szkód.

(akta kontroli str.11-12)

Prezes Koła wyjaśnił, że Komisja rewizyjna corocznie przeprowadzała kontrole działalności statutowej Koła, kontrole te nie dotyczyły szacowania szkód łowieckich

⁶ Dalej: „KP ODR”.

⁷ Dz. U. poz. 776, dalej: „rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r.”.

⁸ Dalej: PZŁ

⁹ Pismo nr D-III.670.6.2017 z 16 kwietnia 2018 r.

oraz wypłaty odszkodowań. W badanym okresie nie było również kontroli zewnętrznych dotyczących szkód łowieckich.

(akta kontroli str.142-143)

Prezes Koła poinformował, że „w celu zapobiegania szkodom wyposażono właścicieli gruntów w środki techniczne typu elektryzatory, petardy, sznury hukowe, środki chemiczne oraz organizowano dyżury myśliwych w zagrożonych rejonach”.

Koszty ochrony upraw rolnych poniesionych przez Koło wyniosły łącznie 21 759,33 zł, z tego w łowieckim roku gospodarczym:

- 2017/2018 – 7 275,95 zł,
- 2018/2019 – 5 683,92 zł,
- a w okresie od 1 kwietnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r. – 8 799,46 zł.

(akta kontroli str.11-15, 25)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W Kole stworzono warunki do realizacji zadań dotyczących szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań, w tym wyznaczono osoby odpowiedzialne, a sześć z dziewięciu z nich odpowiednio przeszkolono. Dysponowano również sprzętem niezbędnym do wykonania tego rodzaju zadań oraz współdziałano z właścicielami lub posiadaczami gruntów rolnych i leśnych w celu zapobiegania szkodom.

OBSZAR

2. Realizacja procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań.

Opis stanu
faktycznego

Koło w łowieckich latach gospodarczych 2017/2018, 2018/2019 i w okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019 r. prowadziło ewidencję zgłoszeń szkód w uprawach i płodach rolnych.

(akta kontroli str. 46, 65, 95)

Gminy Więcbork, Sośno i Mrocza oraz właściwa terytorialnie izba rolnicza zostały poinformowane telefonicznie o osobach uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń szkód wyrządzonych przez dziki, łosie, jelenie, daniele i sarny w uprawach i płodach rolnych.

W związku ze zmianą ustawy Prawo łowieckie, 12 i 24 kwietnia 2018 r. odbyły się spotkania zorganizowane przez Burmistrzów Gminy Więcbork oraz Gminy Mrocza z przedstawicielami kół łowieckich, na których omówiono zasady szacowania szkód łowieckich. Prezes Koła poinformował, że z sekretarzem Gminy Sośno spotkał się osobiście, w celu przekazania wszystkich niezbędnych danych do kontaktu z Kołem, czego potwierdzeniem jest fakt obecności sołtysa przy szacowaniu szkód.

W spotkaniu w Gminie Więcbork uczestniczyli członkowie Koła, których wyznaczono do szacowania szkód. Ustalono następujące zasady:

- pracownik gminy ustala termin szacowania dzwoniąc i konsultując go z przedstawicielem Koła,
- protokoły spisują przedstawiciele Koła na drukach należących do Koła,
- Koło zobowiązało się do używania własnego sprzętu do szacowania szkód.

Na spotkaniu w Urzędzie Gminy Mrocza uczestniczył przedstawiciel Koła wyznaczony do szacowania szkód. Spotkanie odbyło się z udziałem sołtysów. Ustalono, że „szacowanie będzie odbywać się z udziałem sołtysa przy koordynacji Urzędu Miasta i Gminy Mrocza”.

(akta kontroli str.144-153)

Rozmiar szkód wyrządzonych przez zwierzynę łowną w uprawach i płodach rolnych na terenie dzierżawionym przez Koło w łowieckich latach gospodarczych 2017/2018, 2018/2019 i okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019 r. obejmował obszar odpowiednio: 22,14 ha, 15,74 ha, 5,73 ha powierzchni zredukowanej¹⁰ (razem 43,61 ha) i stanowił odpowiednio 0,4%, 0,3% i 0,1% powierzchni obwodu dzierżawionego po wyłączeniach. Były to szkody na terenie gmin: Więcbork (18,05 ha, 13,99 ha i 5,2 ha powierzchni zredukowanej), Sośno (3,91 ha, 1,65 ha, 0,13 ha powierzchni zredukowanej) i Mrocza (0,18 ha, 10 ha, 0,4 ha powierzchni zredukowanej).

Najwięcej szkód wyrządziły dziki i jelenie. Najczęściej uszkodzoną uprawą była kukurydza.

(akta kontroli str. 46, 65, 67-69, 95, 136-137)

Łącznie Koło wypłaciło 90 380,81 zł tytułem odszkodowań na podstawie 41 wniosków, z tego w łowieckim roku gospodarczym:

- 2017/2018 – 46 848,41 zł na podstawie 19 wniosków,
- 2018/2019 – 37 333,40 zł na podstawie 14 wniosków,
- od 1 kwietnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r. – 6 199,00 zł¹¹ na podstawie ośmiu wniosków.

W jednym przypadku¹² Koło odmówiło wypłaty odszkodowania za szkodę zgłoszoną przez rolnika 8 listopada 2018 r. w uprawie żyta ozimego. Przyczyną odmowy było dokonanie zbioru uszkodzonej uprawy przed szacowaniem ostatecznym pomimo ustalonej daty i godziny szacowania.

(akta kontroli str. 44-46, 65, 95, 125-131, 136-137)

W 16 wnioskach wysokość odszkodowania ustalono na podstawie ugody, tj. :

- dziewięć w łowieckim roku gospodarczym 2017/2018 na łączną kwotę 34 760 zł,
- trzy w łowieckim roku gospodarczym 2018/2019 na łączną kwotę 30 857 zł,
- cztery w łowieckim roku gospodarczym 2019/2020 na łączną kwotę 2 535 zł¹³.

(akta kontroli str.134-135)

W wyniku szczegółowego badania trzech ugód¹⁴ stwierdzono, że w każdym przypadku zawarcie ugody poprzedzało szacowanie, w następstwie którego ustalono wysokość odszkodowania. W dwóch przypadkach przedmiotem ugody była wysokość odszkodowania, tj. odszkodowanie wypłacono w wysokości 500 zł i 3 700 zł przy wielkości oszacowanej odpowiednio 860 zł i 4 046 zł. W trzecim przypadku ugodą ustalono termin wypłaty odszkodowania w dwóch ratach, w tym 20 000 zł po 53 dniach, a 10 000 zł po 204 dniach od dnia sporządzenia protokołu z szacowania ostatecznego¹⁵.

(akta kontroli str. 54-55, 58, 62-64, 78-80)

¹⁰ Tj. iloczyn obszaru uprawy, która została uszkodzona i procentu jej zniszczenia.

¹¹ Kwota odszkodowań do wypłaty 11 649,00 zł, w tym 5 odszkodowań oszacowanych w dniach 27-31 sierpnia 2019 r. na łączną kwotę 5 450,00 zł (termin płatności po 31 sierpnia 2019 r.).

¹² Sprawa nr 8 – 2019/2020.

¹³ Stan na 31 sierpnia 2019 r.

¹⁴ Odpowiednio: sprawa 14 i 23 – 2017/2018 oraz 9 – 2018/2019.

¹⁵ Przy obowiązującym terminie ustawowym 30 dni.

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki:

- skierowania przez poszkodowanych pozwów przeciwko dzierżawcy obwodu łowieckiego,
- korzystania przez Koło lub poszkodowanego z możliwości odwołania się do nadleśniczego,
- wniesienia zastrzeżeń do protokołu oględzin lub szacowania ostatecznego,
- ustalenia wypłaty odszkodowania w wyniku mediacji przy udziale organu gminy.

(akta kontroli str.134-135, 138-141)

We wszystkich skontrolowanych sprawach (19) ostateczne szacowanie szkody odbyło się przy udziale poszkodowanego lub osoby przez niego upoważnionej. W żadnym postępowaniu nie uczestniczył przedstawiciel KP ODR. W jednym szacowaniu szkody¹⁶ w łowieckim roku gospodarczym 2019/2020 uczestniczył przedstawiciel właściwej terytorialnie izby rolniczej, który powiadomił telefonicznie szacującego szkodę, że będzie obecny przy procedurze szacowania. Prezes Koła podał, że nie ma wiedzy czy nastąpiło to na wniosek poszkodowanego, czy też była to niezależna decyzja izby rolniczej.

(akta kontroli str. 134-135, 156-163)

Kontrola 19 spraw¹⁷ z łowieckich lat gospodarczych 2017/2018, 2018/2019 i w okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019 r. dotyczących szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych wykazała, że:

- właściciele albo posiadacze gruntów rolnych składali do dzierżawcy obwodu łowieckiego wnioski w formie pisemnej, telefonicznej lub osobiście,
- Koło każdorazowo powiadamiało poszkodowanego oraz przedstawiciela KP ODR o terminie dokonania oględzin albo szacowania ostatecznego,
- szacowania szkód każdorazowo dokonywało dwóch lub trzech członków Koła z tego przynajmniej jeden posiadał przeszkolenie z zakresu szacowania i ustalania wysokości odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną w uprawach i płodach rolnych,
- podczas szacowania ostatecznego w sześciu na 11 przypadków ustalono wszystkie wymagane elementy niezbędne do oszacowania szkody wymagane rozporządzeniami Ministra Środowiska wydanymi na podstawie art. 49 ustawy Prawo łowieckie,
- w oględzinach i szacowaniu ostatecznym każdorazowo udział brał właściciel lub posiadacz gruntów rolnych oraz przedstawiciele Koła,
- po zakończeniu oględzin lub szacowania ostatecznego sporządzono niezwłocznie protokół. Członkowie zespołu szacującego szkodę nie wnieśli zastrzeżeń do żadnego protokołu,
- wysokość odszkodowania ustalano zgodnie z metodologią określoną w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 49 ustawy Prawo łowieckie lub na podstawie ugody. W badanej próbie wystąpiło 11 przypadków szacowania wysokości odszkodowania w czasie obowiązywania przepisów wykonawczych. Zgodnie z metodologią określoną w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 49 ustawy Prawo łowieckie obliczono i wypłacono odszkodowanie w trzech przypadkach, w trzech przypadkach zawarto ugodę po uprzednim szacowaniu, w dwóch przypadkach zawarto

¹⁶ Sprawa nr 11 – 2019/2020.

¹⁷ W których łącznie wypłacono 68 204,40 zł odszkodowań.

ugodę bez uprzedniego szacowania, natomiast w trzech przypadkach wysokość odszkodowania ustalono z pominięciem „nieponiesionych kosztów zbioru, transportu i przechowywania”, tj. wymaganego elementu, o które należało pomniejszyć wysokość odszkodowania,

- wypłata ośmiu odszkodowań w okresie nieobowiązywania przepisów wykonawczych do art. 49 ustawy Prawo łowieckie poprzedzona została w pięciu przypadkach procedurą szacowania, w dwóch przypadkach ugodą bez szacowania oraz w jednym przypadku ugodą dotyczącą przesunięcia terminu wypłaty odszkodowania poprzedzoną szacowaniem,
- wypłat 14 odszkodowań z 19 badanych dokonano w terminie 30 dni od dnia sporządzenia protokołu z ostatecznego szacowania, w dwóch przypadkach zawarto ugodę w sprawie przesunięcia terminu płatności odszkodowania. Wypłata trzech odszkodowań po terminie 30 dni nie była powiększona o odsetki. Prezes Koła poinformował, że „żadna z osób poszkodowanych nie wniosła zastrzeżeń i nie zwróciła się do Koła o wypłatę odszkodowań powiększonych o odsetki”,
- w żadnej z badanych spraw przy szacowaniu szkód: nie uczestniczył przedstawiciel izby rolniczej, nie korzystano z mediacji przy udziale organu gminy, właściciele albo posiadacze gruntów lub Koło nie korzystali z możliwości odwołania do nadleśniczego lub wniesienia powództwa do sądu (właściwych ze względu na miejsce wystąpienia szkody).

(akta kontroli str. 46-119, 67-69)

Do Koła nie wpłynęła żadna skarga dotycząca szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych.

(akta kontroli str.140-141)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Trzy z 19 odszkodowań w łącznej wysokości 5 657,90 zł Koło wypłaciło po upływie wyznaczonego terminu tj. 30 dni od dnia sporządzenia protokołów z szacowania ostatecznego (od których nie wniesiono odwołania). Opóźnienia wynosiły od jednego do 20 dni. W dwóch przypadkach¹⁸ było to niezgodnie z § 6 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych¹⁹, a w jednym²⁰ z art. 46c ust. 8 ustawy Prawo łowieckie²¹.

(akta kontroli str. 54-58, 70-72, 92-94)

Prezes Koła wyjaśnił m.in., że: w jednym przypadku opóźnienie wynikało z przeoczenia skarbnika, w drugim z winy poszkodowanego, który z opóźnieniem dostarczył numer konta bankowego, natomiast w trzecim przypadku powodem opóźnienia było uszkodzenie sprzętu komputerowego.

(akta kontroli str. 112-119)

NIK wskazuje, że organizacja pracy w Kole powinna zapewnić terminową realizację obowiązków ustawowych. W opisanych przypadkach nie zawierano ugód w zakresie prolongowania terminu wypłaty odszkodowań.

¹⁸ Sprawy nr 14 – 2017/2018 i 18 – 2017/2018.

¹⁹ Dz. U. Nr 45, poz. 272 (uchylone z dniem 2 października 2018 r.), dalej: „rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r.”.

²⁰ Sprawa nr 14 – 2018/2019.

²¹ Obowiązujący od 1 kwietnia 2018 r.

2. W jednym postępowaniu przy szacowaniu szkody naruszono termin przeprowadzenia oględzin²², bowiem przeprowadzono je 26 marca 2017 r., tj. po dziewięciu dniach od zgłoszenia szkody (17 marca 2017 r.), co stanowiło naruszenie § 3 ust 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z 8 marca 2010 r., zgodnie z którym oględzin dokonuje się w terminie 7 dni od dnia zgłoszenia szkody.

(akta kontroli str. 47)

Prezes Koła wyjaśnił, że powyższe wynikało z wyznaczania terminów przez poszkodowanego, a ze względu na dążenie do utrzymania dobrosąsiedzkich stosunków z producentami rolnymi, Koło stara się aby każdorazowo poszkodowany uczestniczył w procesie szacowania, chociaż szacowanie może odbyć się bez jego obecności.

(akta kontroli str. 112-119)

3. W jednym postępowaniu²³ przy szacowaniu szkody w uprawach rolnych, która powstała i została zgłoszona bezpośrednio przed zbiorem, szacowania ostatecznego dokonano 3 listopada 2018 r., tj. po 14 dniach od jej zgłoszenia (20 października 2018 r.). Powyższe stanowi naruszenie art. 46c ust. 2 ustawy Prawo łowieckie, zgodnie z którym szacowania ostatecznego w ww. przypadku, powinno dokonać się w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku o szacowanie szkody. Prezes Koła wyjaśnił, że przekroczenie terminu wynikało z winy poszkodowanego, który szkodę zgłosił 20 października 2018 r. natomiast termin oszacowania szkody wyznaczył na dzień przed zbiorem tj. 3 listopada 2018 r.

(akta kontroli str. 77)

NIK wskazuje, że obowiązkiem Koła jest przestrzeganie terminów na dokonywanie odpowiednich czynności przy szacowaniu szkody, tym bardziej, że zgodnie z art. 46 ust. 8 ustawy Prawo łowieckie niestawiennictwo właściciela albo posiadacza gruntów rolnych nie wstrzymuje dokonania szacowania szkody.

4. We wszystkich 19 badanych postępowaniach o ustalenia odszkodowania, dokumentację z szacowania szkody sporządzono z naruszeniem ustawy Prawo łowieckie lub przepisów wykonawczych, bowiem:

a) protokoły z ostatecznego szacowania szkody nie zawierały:

- w dwóch przypadkach²⁴: obszaru uprawy, która została uszkodzona, procenta zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze oraz plonu z 1 ha, co stanowiło naruszenia art. 46c ust. 5 pkt 3 ustawy Prawo Łowieckie oraz powierzchni zredukowanej, rozmiaru szkody, ceny rynkowej/skupu/przeliczonej w oparciu o przeliczniki jednostek zbożowych za 1 dt plonu, wymaganych zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r. stanowiącym wzór protokołu ostatecznego szacowania szkody,
- w pięciu przypadkach²⁵ nieponiesionych kosztów zbioru, transportu i przechowywania, wymaganych zgodnie z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r. stanowiącym wzór protokołu ostatecznego szacowania szkody,

²² Sprawa nr 1 – 2017/2018.

²³ Sprawa 8 – 2018/2019.

²⁴ Sprawy nr 5a i 5b – 2019/2020 na łączną kwotę 700 zł.

²⁵ Sprawy nr 6a, 6b – 2018/2019, nr 5a, 5 b, 6 – 2019/2020 na łączną kwotę 4,1 tys. zł

- w ośmiu przypadkach²⁶ stanu i jakości uprawy, wymaganych § 4 ust. 5 pkt 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 (w sześciu przypadkach) oraz art. 46c ust. 5 pkt 3 ustawy Prawo Łowieckie (w dwóch przypadkach),
 - w dwóch przypadkach²⁷ daty zgłoszenia szkody, wymaganej załącznikiem do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r.,
 - w 13 przypadkach²⁸ szkicu sytuacyjnego uszkodzonej uprawy, wymaganego art. 46 c ust. 5 pkt 4 ustawy Prawo łowieckie,
- b) w protokole oględzin²⁹ nie wskazano w jednym przypadku szacunkowego obszaru uprawy, która została uszkodzona oraz szacunkowego procentu zniszczenia uprawy na ww. obszarze, co było wymagane § 3 ust. 4 pkt 5 i 6 rozporządzenia z 2010 r.,
- c) dokumentacja z szacowania szkody w trzech przypadkach³⁰ nie została sporządzona na wzorze protokołu ostatecznego szacowania szkody stanowiącego załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r.

(akta kontroli str. 47, 51, 59, 70, 73,77, 78, 82, 88,92, 97,101, 106, 107)

Prezes Koła wyjaśnił m.in., że:

- kwotę 700 zł uzgodniono po negocjacjach w zawartej ugodzie, na podstawie ceny rynkowej ziemniaków w dniu szacowania,
- w pięciu sprawach wypłacono odszkodowania, które nie zostały pomniejszone o koszty zbioru, transportu i przechowywania, ponieważ koszty te Koło przejęło na siebie biorąc pod uwagę dobrosąsiedzkie stosunki, a pod uwagę wzięto przede wszystkim dużą aktywność we współpracy na polu przeciwdziałania szkodom łowieckim,
- brak daty zgłoszenia szkody w protokole wynikał z przeprowadzenia szacowania ostatecznego w dniu zgłoszenia szkody,
- brak szkiców sytuacyjnych uszkodzonych upraw w sprawach wymienionych w łowieckim roku gospodarczym 2018/2019 wynikał z braku rozporządzenia w tym zakresie, a w roku gospodarczym 2019/2020 z niedopatrzenia osób szacujących,
- przy ocenie szkody przyjmuje się stan i jakość upraw jako dobrą, a tylko w przypadku kiedy uprawa wyraźnie odbiega od norm agrotechnicznych wpisuje się, że jakość jest zła. Powoduje to jednak wysokie niezadowolenie u poszkodowanych, co utrudnia szacowanie, a Koło nie ma możliwości sprawdzenia jakie czynności agrotechniczne wymagane dla danej uprawy zostały wykonane i w jaki sposób to mogłoby wpływać na jego ocenę przy szacowaniu,
- obszar uprawy oraz procent zniszczenia wskazany został w protokole w arkuszu nr 2, czyli w protokole z ostatecznego szacowania szkody,
- Koło podjęło starania o zakup nowych druków protokołów samokalkujących, wymaganych rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r., a z braku takowych sprawy nr 5 (a i b) i 6 zostały opisane na starych protokołach.

(akta kontroli str. 112-119, 123-124)

²⁶ Sprawy nr 1,13, 14, 18, 21, 23 2017/2018 i nr 6a i 6b – 2018/2019.

²⁷ Sprawy nr 13 i 21 – 2017/2018.

²⁸ Sprawy nr 6a, 6b, 6c, 7, 8, 9, 12, 13, 14, sezon 2018/2019 i nr 3, 5a, 5b, 6 – 2019/2020.

²⁹ Sprawa nr 1 – 2017/2018.

³⁰ Sprawy nr 5a, 5b i 6 – 2019/2020.

NIK wskazuje, że ze względu na opisane braki w dokumentacji pięciu³¹ postępowań o szacowanie szkody łowieckiej, nie było możliwe stwierdzenie prawidłowości wyliczenia odszkodowania. Natomiast w sytuacji, gdy poszkodowany nie miał możliwości zweryfikowania ustalonej wysokości odszkodowania, mogło to mieć wpływ na prawidłowość zawarcia ugody, w której – stosownie do dyspozycji art. 917 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny³², strony czynią sobie wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego w tym celu, aby uchylić niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonanie albo by uchylić spór istniejący lub mogący powstać. Zdaniem NIK, poprzedzenie ugody ustalającej wysokość odszkodowania, jego wyliczeniem na zasadach określonych ustawą Prawo łowieckie i jej przepisami wykonawczymi, sprzyjałoby również przejrzystości i równemu traktowaniu poszkodowanych.

OCENA CZĄSTKOWA

W Kole nie wystąpiły przypadki uchylania się od obowiązku wypłaty odszkodowania. Praktyka Koła w zakresie ustalania wysokości odszkodowań była niejednolita – tj. w części badanych spraw zastosowano obowiązujące przepisy dotyczące szacowania (sześć spraw), w części stosowano je wybiórczo (trzy sprawy), czego dowodzą stwierdzone nieprawidłowości, lub całkowicie je pomijano (dwie sprawy). Takie postępowanie prowadzi do ustalania odszkodowania w wysokości, która może być zarówno zawyżona, jak i zaniżona, oraz może powodować uznaniowe traktowanie poszkodowanych i wpływać na prawidłowe zawieranie ugód.

Stwierdzone nieprawidłowości w pięciu przypadkach dotyczyły niezachowania terminów szacowania lub wypłaty odszkodowania, a w 19 – braków w wypełnianej dokumentacji z szacowania.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

- Wnioski
1. Zachowanie wymaganych terminów w postępowaniach o ustalenie odszkodowania, w tym dotyczących przeprowadzania oględzin, szacowania ostatecznego szkody oraz wypłaty odszkodowania.
 2. Dokumentowanie przeprowadzania szacowania zgodnie z wymaganymi przepisami.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

³¹ Sprawy nr 6a, 6b – 2018/2019, nr 5a, 5 b, 6 – 2019/2020 na łączną kwotę 4,1 tys. zł

³² Dz. U. z 2019 r. poz. 1145.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, listopada 2019 r.

Kontroler
Hanna Loch-Klimek
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
Oliwia Bar

.....
podpis